

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА**

ВОЙТОВСЬКИЙ ВАЛЕНТИН СЕРГІЙОВИЧ

УДК 347.94

«КАСАЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ»

12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Київ-2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник - кандидат юридичних наук, доцент
Захарова Олена Семенівна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри правосуддя

Офіційні опоненти - доктор юридичних наук, старший
науковий співробітник
Тимченко Геннадій Петрович,
Інститут держави і права ім.В.М.Корецького
НАН України,
провідний науковий співробітник відділу проблем
цивільного, трудового та підприємницького права

кандидат юридичних наук, доцент
Хотинська-Нор Оксана Зіновіївна,
Вищій спеціалізований суд України з розгляду цивільних і
кримінальних справ України, науковий консультант

Захист відбудеться «13» березня 2017 року о 10.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.06 Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 60, ауд. 202.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, зал. № 12.

Автореферат розісланий «10» лютого 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.А. Діковська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Механізм захисту порушених, невизнаних, оспорюваних прав, свобод та інтересів особи має однаково добре працювати на всіх стадіях цивільного процесу, від відкриття провадження у справі до оскарження незаконності судового рішення у касаційному провадженні. Це означає, що Конституційне право кожного звертатися до суду (ст. 55) та можливість оскарження судового рішення у касаційному порядку (ст. 129) мають бути однаково ефективними, адже досконале процесуальне законодавство є основою справедливого судочинства. Має бути створений настільки досконалий правовий порядок, щоб необґрунтовані, надумані, безпідставні звернення до суду не блокували роботу судового органу, а були надійною гарантією захисту прав. Тож особливе місце в механізмі захисту прав має закріплена у цивільному процесуальному законодавстві процедура з перевірки законності судових рішень в касаційному порядку. Статтею 129 Конституції України касаційне оскарження рішення суду визначено як одну з основних засад судочинства.

За часів незалежної України законодавець вже декілька разів проводив концептуальні зміни у процесуальному законодавстві. Якщо за Концепцією судово-правової реформи 1992 року тільки з'явилися пропозиції докорінного реформування процесуальних інститутів перегляду законності та обґрунтованості судових рішень в апеляційному та касаційному порядках, то з прийняттям Конституції 1996 року, де вони знайшли своє закріплення, це стало правовою реальністю. Після закінчення дії перехідних положень Конституції України у 2001 році почали діяти інститут апеляції і набув нового змісту інститут касації. З прийняттям ЦПК України 2004 року та судово-правової реформи 2010 року відбувся подальший процес реформування цих правових інститутів. Слід зазначити, що і сьогодні процесуальне законодавство знаходиться у стані реформування і обумовлено це тим, що соціально-економічні, політичні зміни у державі вимагають докорінних змін механізму захисту порушених прав. Це буде мати суттєвий вплив на подальше реформування і інституту перегляду законності судового рішення. Крім того, Україна, ратифікувавши Європейську Конвенцію про захист прав і основоположних свобод взяла на себе зобов'язання удосконалити механізм захисту права до європейських стандартів.

Комітетом міністрів Ради Європи 7 лютого 1995 р. було прийнято Рекомендацію відносно введення в дію та покращення функціонування систем та процедур оскарження по цивільних та торгових справах. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи дають підстави стверджувати, що судовий контроль, як правило, повинен завершуватися апеляційною інстанцією, але держави мають самостійно визначитися якого рівня судовий контроль вони мають створювати. Це дозволяє зробити висновок про те, що має існувати можливість контролю за будь-яким рішенням суд з боку вищестоящого суду.

Теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять наукові праці та дослідження, в тому числі монографії, з цивільного судочинства. Різні аспекти перевірки судових рішень у цивільному процесі були предметом досліджень вітчизняних вчених Ю.В. Білоусова, С.С. Бичкової, О.О. Грабовської,

П. П. Заворотька, К.В. Гусарова, С.Ю. Каца, В.В. Комарова, Д.Д. Луспеника, О.В. Дем'янової, О. С. Захарової, Н. О. Кіреєвої, К. І. Малишева, Ю.В. Навроцької, Ю.Д. Притики, Т. В. Рудої, В. І. Тертишнікова, Г.П. Тимченка, О. С. Ткачука, О.З. Хотинської-Нор, О.І. Угриновської, Т. В. Цюри, О. М. Шиманович, О. О. Штефан, М.Й. Штефана, П.І. Шевчука та радянських учених М. Г. Авдюкова, І. М. Зайцева, В.С. Калмацького, К.І. Комісарова, В.К. Пучинського, П.Я. Трубнікова, Д.М. Чечота, російських процесуалістів О.О. Борисової, О.Т. Боннера, С.К. Загайнової, Л.Ф. Лесницької, І. В. Решетнікової, Т. В. Сахнової, Л. О. Терехової, М.К. Треушнікова, Н.О. Чечіної, Д. М. Чечот, М.С. Шакарян, В.В. Яркова та інші.

Незважаючи на численні дослідження проблем перегляду судових рішень, слід зазначити, що тема є актуальною, оскільки процесуальне законодавство постійно змінюється, до ЦПК України 2004 року були внесені суттєві зміни, зокрема й ті, що стосувалися підстав скасування рішень в касаційному порядку, сьогодні активно обговорюється проект змін до ЦПК. Внесені зміни не усунули наявних проблем, а навпаки породили нові.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в рамках теми комплексних наукових досліджень Київського національного університету імені Тараса Шевченка, відповідно до державної бюджетної науково-дослідної теми «Доктрина права в правовій системі України: теоретичний і практичний аспекти» (№11 БВ 042-01; державний реєстраційний номер 0111U008337), яка досліджується на юридичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, та теми кафедри правосуддя Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Проблеми розвитку законодавства про судочинство і судоустрій України» № 97165. Тему дисертації затверджено Вченою радою юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка 22 листопада 2010 р. (протокол №3).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є виявлення теоретичних проблем та розроблення пропозицій з їх вирішення щодо оскарження судових рішень у касаційному порядку.

Для досягнення визначеної мети в дисертації поставлено такі задачі:

- визначити понятійний апарат, який розкриває сутність оскарження судових рішень у касаційному порядку;
- виокремити історичні етапи та особливості становлення інституту перегляду судових рішень у касаційному порядку;
- розкрити зміст процесуального статусу суб'єктів права касаційного оскарження;
- визначити судові рішення, що є об'єктами оскарження в касаційному порядку;
- з'ясувати межі судового втручання при реалізації права касаційного оскарження;
- розкрити повноваження суду касаційної інстанції в світлі реалізації права касаційного оскарження;
- обґрунтувати процесуальні наслідки реалізації права касаційного оскарження;
- розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення касаційного провадження як дієвого механізму захисту права.

Об'єктом дослідження є процесуальні відносини, пов'язані з оскарженням та перевіркою судових рішень в касаційному порядку.

Предметом дослідження є касаційне оскарження в цивільному процесі України.

Методи дослідження. З урахуванням об'єкта і предмета дослідження та відповідно до поставленої мети і завдань було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження:

- діалектичний метод пізнання – дав змогу дослідити та обґрунтувати основні поняття, що використовуються в роботі, розкрити природу та зміст касаційного перегляду судових рішень у цивільному судочинстві (підрозділ 1.2);
- системний – дозволив визначити проблеми правового регулювання процесу оскарження судових рішень у касаційному порядку, визначити структуру касаційного провадження, співвідношення понять «стадія» та «провадження» (2.1);
- статистичний – застосовано при вивченні судової статистики та практики (3.1-3.2);
- історико-правовий – у процесі аналізу наукової літератури та динаміки розвитку та становлення інституту касації в цивільному процесі України (1.1);
- формально-логічні методи (аналіз, синтез, аналогія, класифікація, порівняння, узагальнення і т.ін.) – при тлумаченні положень законодавства, яким регулюється касаційне провадження, дав змогу здійснити комплексний аналіз вимог перегляду судових рішень у касаційному порядку, зробити науково-теоретичні висновки та практичні рекомендації, що мають ознаки наукової новизни.

Теоретичну базу дослідження становлять праці в галузі філософії, загальної теорії держави і права, використано наукові праці з конституційного права, цивільного права інших галузей права, з цивільного процесу, а також напрацювання вітчизняних і зарубіжних науковців із загальних питань юриспруденції.

Нормативно-правову базу дослідження становлять Конституція України, міжнародні договори і конвенції, ратифіковані Україною, закони України і постанови Верховної Ради України, укази й розпорядження Президента України, акти Кабінету Міністрів України, рішення і висновки органів РС, законодавство окремих зарубіжних держав.

Емпіричну базу дослідження становлять проаналізовані окремі рішення Конституційного Суду України та постанови Пленуму Верховного Суду України, постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ, судова практика та судова статистика.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є комплексним дослідженням реалізації права касаційного оскарження.

Конкретними результатами запропонованого дослідження, що містять наукову новизну, слід визнати такі:

вперше:

- визначено поняття механізму реалізації права касаційного оскарження, під яким слід розуміти комплексну взаємодіючу систему прав, обов'язків і діяльність суду та учасників процесу, врегульовану нормами цивільного процесуального

законодавства з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів особи шляхом перевірки застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права. Характеризуючими ознаками механізму реалізації права касаційного оскарження є наявність: 1) норм цивільного процесуального законодавства, якими регулюється процедура касаційного провадження та права і обов'язки суб'єктів цих правовідносин; 2) суб'єкта реалізації права касаційного оскарження; 3) належного суб'єкта правозастосування; 4) об'єкта оскарження; 5) чітко визначеної мети процесуальної діяльності цих правовідносин; 6) процесуальних наслідків, втілених у актах правозастосування.

- розроблено процедуру оголошення судом касаційної інстанції про ухвалене рішення, яка полягає не тільки у проголошенні його у залі судового засідання та розміщенні на офіційному сайті суду, а й у публікації його у спеціальному друкованому виданні з обов'язковою розсилкою до всіх судових органів України з метою забезпечення єдності судової практики;

- розроблено порядок проведення судового засідання судом касаційної інстанції у режимі відеоконференції. З цією метою проведено семантичний аналіз поняття «режим відеоконференції» у цивільному судочинстві та виокремлено його характеризуючі ознаки;

- обґрунтовано доцільність законодавчого закріплення повноваження суду стосовно постановлення ухвали про направлення справи до суду належної юрисдикції при закритті провадження у справі або відмові у відкритті провадження у справі у зв'язку з тим, що справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства;

удосконалено:

- наукові підходи щодо визначення поняття касаційного оскарження як гарантованого права особи на захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів у суді касаційної інстанції в порядку та строки, встановлені ЦПК України;

- наукові погляди стосовно визначення касаційного провадження як одного із способів перегляду судового рішення, яке набрало законної сили стосовно неправильності застосування судом першої або апеляційної інстанцій норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, ініційований суб'єктом права касаційного оскарження;

- механізм реалізації права касаційного оскарження у розумні процесуальні строки які є мінімальним стандартом доступності правосуддя в цьому провадженні. З огляду на це доводиться, що строки звернення до суду касаційної інстанції, відкриття касаційного провадження, підготовки справи до розгляду, попередній розгляд справи та розгляду касаційної скарги мають бути розумними та логічно співвідноситися між собою і виступати основою реалізації захисту права судом касаційної інстанції;

набули подальшого розвитку:

- пропозиції щодо вирішення питання про відмову у відкритті касаційного провадження виключно у колегіальному складі суддів на стадії попереднього

розгляду справи з дотриманням загальних правил належного фіксування процедури або за клопотанням сторони у режимі відеоконференції;

- поняття обґрунтованості касаційної скарги, яке включає аналіз суб'єктом права касаційного оскарження ухваленого судом першої або апеляційної інстанцій судового рішення на предмет неправильності застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права та клопотання особи, яка подає скаргу.

Практичне значення отриманих результатів роботи.

Запропоновані у дисертації висновки можна використовувати:

у науковій діяльності – для подальшого наукового осмислення і розроблення проблем касаційного провадження;

у правотворчій діяльності – для розвитку та удосконалення цивільного процесуального законодавства;

у навчальному процесі – при викладанні курсу «Цивільне процесуальне право України», спецкурсів «Порівняльне цивільне процесуальне право», «Актуальні проблеми цивільного процесу України», а також під час підготовки підручників і навчальних посібників із зазначених дисциплін;

у правозастосовчій діяльності – результати дослідження, можуть сприяти удосконаленню законодавства, що регулює порядок звернення до суду касаційної інстанції. Зокрема, в межах дослідження розроблено й обґрунтовано конкретні пропозиції щодо змін та доповнення положень ЦПК України.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, як і всі опубліковані дисертантом наукові праці і відображають результати проведеного дослідження.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Роботу виконано на кафедрі правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Основні положення дисертації обговорювалися на засіданнях кафедри.

Результати проведеного дослідження оприлюднені у доповідях на наукових конференціях, зокрема: міжнародній юридичній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальна юриспруденція» (м. Київ, 10.10.2012 року); міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми теорії та практики нотаріального, цивільного, виконавчого процесів: співвідношення і взаємодія», (м. Київ, 21-22.02.2013 року); міжнародній науковій конференції «Цивільне законодавство: система, міжгалузеві зв'язки, шляхи вдосконалення» (м. Київ, 25-26.04.2013 року); міжнародній юридичній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальна юриспруденція» (м. Київ, 11.12.2013 року); міжнародній науково-практичній конференції «Європейські стандарти захисту прав в цивільному судочинстві: випробування часом» (м. Київ, КНУ ім. Т. Шевченка, 26.09.2014 року).

Публікації. Основні положення та висновки, що містяться у дисертації, знайшли своє відображення в 10 публікаціях. З них: 5 наукових статей опубліковано у виданнях, включених до переліку фахових з юридичних наук, в яких містяться основні результати дисертації, у тому числі 1 – у міжнародному науковому виданні, а також 5 тез наукових доповідей на наукових конференціях, що додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, семи підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Повний обсяг дисертаційної роботи становить 187 сторінок. Список використаних джерел налічує 215 найменувань і займає 16 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено його зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано використані методи наукового пізнання, визначено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, апробацію результатів дослідження, а також відомості про публікації автора за темою дисертації.

Розділ I «Правова природа касаційного оскарження судових рішень» складається з двох підрозділів і присвячений аналізу становлення інституту касації його поняття та сутності.

У підрозділі 1.1. *«Перегляд судових рішень у касаційному порядку: історичні аспекти»* розглянуті питання становлення інституту касації в цивільному судочинстві України в історичній ретроспективі, що дає можливість не тільки виявити загальні тенденції його розвитку, але й визначити проблеми, що потребують свого вирішення.

Виходячи з мети і завдань дослідження автор здійснював аналіз формування інституту касації в цивільному судочинстві за такими етапами: 1) перегляд судових рішень до судової реформи 1864 року; 2) запровадження інституту касації в цивільному судочинстві відповідно до Статуту цивільного судочинства Російської Імперії у 1864 р.; 3) інститут касації цивільного судочинства в радянський період розвитку цивільного процесуального законодавства; 4) розвиток інституту касації у період становлення незалежної України. Останній етап розвитку інституту касації має свої періоди, які мають чіткі часові межі, зокрема: а) докорінне реформування сутності інституту касації в механізмі захисту прав і охоронюваних законом інтересів (1992 – 2001 рр.); б) реформування інституту касації у зв'язку з прийняттям Закону України «Про судоустрій України» 2002 року; в) реформування інституту касації за ЦПК України 2004 року; г) реформування інституту касації за судовою реформою 2010 року по теперішній час.

Попередні історичні етапи дослідження становлення та розвитку інституту касації є вкрай проблематичним, оскільки судова система того періоду часу не виокремлювала суд з функціями касації і фактично складалася з двох ланок. Перша ланка розглядала справи як суд першої інстанції, друга розглядала скарги, в нашому розумінні, переглядала ці рішення в порядку апеляції. Рішення суду другої інстанції були остаточними і оскарженню не підлягали.

Статут цивільного судочинства 1864 року визначав касацію як одну з форм перегляду судових рішень. Об'єктом оскарження були постанови суду апеляційної інстанції, якщо ними закінчувався розгляд справи по суті та відмови суду апеляційної інстанції у поновленні строку на апеляцію. Статутом чітко визначалися підстави оскарження.

У радянський період розвитку цивільного процесуального законодавства докорінно змінилась суть інституту перегляду законності судового рішення. Дослідники визначали, що схожі риси касаційного оскарження, в нашому сучасному розумінні, були притаманні інституту наглядового провадження як виключної форми перегляду законності судового рішення. На початку 90-х років минулого століття почали формуватися нові концептуальні підходи щодо сутності і значення інституту перегляду законності судового рішення. Автор дійшов висновку, що підґрунтям для реформування стала Концепція судово-правової реформи 1992 року згідно з якою почалася перебудова судової системи, створення нового законодавства, вдосконалення форм судочинства. Основними принципами судово-правової реформи стали створення такого судочинства, яке максимально гарантувало б право на судовий захист, рівність громадян перед законом, в тому числі і перевірка законності і обґрунтованості судових рішень в апеляційному і касаційному порядку. В подальшому ці принципи знайшли своє відображення у Конституції України 1996 року, де у п. 8 ст.129 було зазначено одну з основних засад судочинства – забезпечення касаційного оскарження рішення суду. У 2001 році було ліквідовано інститут судового нагляду та зазначену конституційну засаду втілено у цивільне процесуальне законодавство. В подальшому, з прийняттям Закону України «Про судоустрій України» (2002 р.), нового ЦПК України (2004 р.) та Закону України «Про судоустрій та статус суддів» (2010 р.) відбувалися концептуальні зміни у розумінні сутності інституту касації у цивільному судочинстві. Аналіз нормативного регулювання інституту касаційного перегляду законності судового рішення на сучасному етапі розвитку процесуального законодавства дає можливість: 1) виокремити закономірності реформування цієї форми перегляду судового рішення; 2) визначити підстави та умови реалізації права касаційного оскарження; 3) визначити суд касаційної інстанції та його повноваження.

У підрозділі 1.2 «Поняття та сутність касаційного оскарження» розкриваються поняття, характеризуючи ознаки та значення касаційного оскарження судових рішень у цивільному процесі України.

Аналіз теоретичних підходів щодо визначення поняття та сутності касаційного оскарження судових рішень дало змогу виокремити найголовніше, основне, істотне що характеризує це право особи, дав можливість запропонувати визначення касаційного провадження як особливого способу перегляду судових рішень судом касаційної інстанції стосовно неправильного застосування судами норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, ініційований суб'єктом права касаційного оскарження у порядку та строки, встановлені процесуальним законом. Більшість вчених-процесуалістів під правом касаційного оскарження розуміють право на відкриття провадження в суді касаційної інстанції щодо перевірки законності рішень і ухвал суду, що набрали законної сили. Водночас необхідно зазначити, що такі підходи не розкривають основну мету реалізації права касаційного оскарження – настання позитивного процесуального наслідку. Тож ми вважаємо, що право касаційного оскарження слід розуміти як встановлене процесуальним законом право на порушення діяльності суду касаційної інстанції з перевірки законності судового рішення суду першої та (або) апеляційної інстанції з

метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів.

Сучасне касаційне провадження в цивільному судочинстві характеризується елементами притаманними ревізійному провадженню, зокрема, за наслідками розгляду касаційної скарги, наприклад, на рішення суду касаційної інстанції має право скасувати судові рішення і ухвалити нове рішення або змінити рішення, не передаючи на новий розгляд (п. 5 ч. 1 ст. 336 ЦПК України).

Перевірка справедливості розгляду цивільної справи і правильності застосування норм матеріального і процесуального права на стадії касаційного провадження за своїм значенням є самостійною формою забезпечення однакового застосування законодавства судами України.

Розділ II «Реалізація права касаційного оскарження судових рішень» складається з трьох підрозділів, кожен з яких розкриває підстави реалізації права касаційного оскарження, межі розгляду справи судом касаційної інстанції та повноваження суду на кожній стадії касаційного провадження в контексті реалізації права касаційного оскарження.

У підрозділі 2.1 *«Механізм реалізації права касаційного оскарження»* з урахуванням аналізу наукових джерел, процесуального законодавства, практики ЄСПЛ, відповідної судової практики розглянуто структуру механізму реалізації права касаційного оскарження.

Механізм реалізації права касаційного оскарження включає в себе цілу низку правових засобів, що впливають і формують діяльність суду та інших осіб, що брали участь у розгляді справи а також осіб, що не брали участь у розгляді справи але суд вирішив питання про їх права, свободи та обов'язки. Ці правові засоби мають внутрішню структуру, кожний з елементів якої обумовлює досягнення належного процесуального результату, який співвідноситься із завданнями та метою цивільного судочинства на цій стадії цивільного процесу, тобто спрямовані на захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Така діяльність врегульована нормами цивільного процесуального законодавства, що встановлюють права та обов'язки суб'єктів цивільних процесуальних відносин з перевірки законності судових рішень, регламентують процедуру, за якою здійснюється ця діяльність та ухвалюються відповідні судові рішення.

Структура механізму реалізації права касаційного оскарження складається з: 1) наявності норм цивільного процесуального законодавства, яким встановлено процедуру провадження, визначено права та обов'язки суб'єктів цивільних процесуальних відносин на цьому етапі знаходження цивільної справи; 2) наявність суб'єкта права реалізації касаційного оскарження, наділеного процесуальною правотою дієздатністю; 3) наявності суб'єкта правозастосування, компетентного розглядати приватно-правові спору у порядку цивільного судочинства; 4) процесуальні наслідки, втілені у актах правозастосування.

В свою чергу структура правозастосовчої діяльності у касаційному провадженні, що здійснюється повноважним судом складається з: 1) встановлення фактів процесуального характеру, якими підтверджується наявність права на касаційного оскарження (наявність рішення суду першої інстанції, наявність рішення суду апеляційної інстанції, наявність процесуальної право-, дієздатності, дотримання строків звернення до суду касаційної інстанції тощо; 2) наявність

належного судового органу, наділеного повноваженнями здійснювати касаційне провадження, визначеного за правилами цивільної юрисдикції, з визначенням судді-доповідача або колегії суддів відповідно до порядку розподілу судових справ; 3) наявність чіткої процедури звернення до суду, відкриття провадження у справі, підготовки справи до судового розгляду, попереднього розгляду та судовий розгляд; 4) ухвалення судового рішення та контроль за його виконанням.

У підрозділі 2.2 «Суб'єкти та об'єкти права реалізації касаційного оскарження» проведено класифікацію суб'єктів права касаційного оскарження та проаналізовано об'єкти оскарження.

До суб'єктів права реалізації касаційного оскарження можна віднести: 1) сторони (позивача та відповідача); інші особи, які беруть участь у справі (треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору, треті особи, які не заявляють самостійних вимог (ст. 26 ЦПК України), особи, які не брали участі в справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов'язки (ст.ст.6, 324 ЦПК); правонаступники (ст. 37 ЦПК України) – тобто ті суб'єкти, які реалізують власні матеріально-правові та процесуально-правові права; 2) представників сторін та третіх осіб (ст. ст. 38, 39, 44 ЦПК України); осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб (ст. 45, ст.46 ЦПК України); 3) суб'єкти, які зобов'язані сприяти в реалізації права касаційного оскарження.

Незважаючи на наявність права касаційного оскарження у осіб, які не брали участі у справі, вважаємо, що ЦПК України недостатньо формалізував їх обсяг повноважень у суді касаційної інстанції. Відповідно до ч.9 ст. 6 ЦПК України вони мають право отримувати в суді, який ухвалив рішення, усну або письмову інформацію про результати розгляду відповідної справи, знайомитися з матеріалами справи, робити з них витяги, знімати копії документів, долучених до справи, одержувати копії рішень і ухвал. Вважаємо, що при розгляді справи в касаційній інстанції такі суб'єкти набувають прав осіб, які беруть участь у справі, зокрема, мають право брати участь у розгляді справи і це має бути закріплено, як у ст. 324 так і у ст. 333 ЦПК.

Об'єктом оскарження в касаційному провадженні є рішення суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, рішення і ухвали апеляційного суду, ухвалені за результатами апеляційного розгляду. У касаційному порядку можуть бути оскаржені тільки ті ухвали суду першої інстанції які визначені ЦПК України і лише після їх перегляду в апеляційному порядку. У касаційному порядку також можуть бути оскаржені ухвали апеляційного суду, якщо вони перешкоджають подальшому провадженню у справі. Об'єктом касаційного оскарження можуть бути ухвали суду в наказному провадженні, які набрали законної сили, про відмову в прийнятті судового наказу або в разі скасування судового наказу після їх перегляду в апеляційному порядку.

У підрозділі 2.3 «Повноваження суду касаційної інстанції в світлі реалізації права касаційного оскарження» на підставі аналізу наукових і правових джерел та матеріалів судової практики розкрито зміст процесуальної діяльності суду касаційної інстанції у співвідношенні виконання завдань цивільного судочинства та мети реалізації права касаційного оскарження.

Обґрунтовується доцільність виокремлення у касаційному провадженні таких етапів(стадій): 1) підготовка та подача касаційної скарги 2) відкриття провадження у справі; 3) підготовка справи до розгляду; 4) попередній розгляд справи судом касаційної інстанції; 5) розгляд справи судом касаційної інстанції; 6) оголошення рішення (ухвали) судом касаційної інстанції.

Зроблено висновок про те, що – оголошення судом касаційної інстанції про прийняте рішення (ухвали) слід виділити в самостійну стадію. Наша позиція ґрунтується на тому, що згідно з законодавчим приписом про прийняте рішення суд касаційної інстанції у судовому засіданні оголошує особам, які беруть участь у справі (ст. 347 ЦПК України). В той же час, за правилами ст. 333 ЦПК України суд не зобов'язаний повідомляти учасників процесу про час і місце розгляду справи. Отже, імовірність того, що більшість цивільних справ судом касаційної інстанції розглядається за відсутності сторін є дуже високою. Законодавчої вимоги про обов'язковість фіксації процедури розгляду справи немає. Крім того, в судах першої та апеляційної інстанцій рішення проголошується (ст.ст. 218, 317 ЦПК України), а у суді касаційної інстанції рішення оголошується. Цілком зрозуміло, що це дві принципово різні процедури, тож посилення у ч.1 ст. 343 ЦПК України на те, що ухвалюючи судові рішення суд касаційної інстанції дотримується правил Глави 7 Розділу III ЦПК України є невірним. Процедура оголошення має бути більш детально регламентована у Цивільному процесуальному кодексі із зазначенням засобу друкованого видання у якому буде надруковано рішення суду із обов'язковим розміщенням його на офіційному веб-сайті суду касаційної інстанції. Ми вважаємо, що тільки за таких умов можна говорити про дотримання права особи на справедливий суд. Більш широке інформування про ухвалені рішення суду касаційної інстанції буде сприяти формуванню єдності практики у цивільному судочинстві.

Питання про межі розгляду справи судом було предметом аналізу Ради Європи. Позиція Ради Європи щодо меж розгляду цивільної справи касаційною інстанцією висвітлена у Рекомендації № R(95) у контексті введення в дію і покращення функціонування систем і процедур оскарження по цивільним і господарським справам, прийнята Комітетом Міністрів держав-членів Ради Європи 7 лютого 1995 року. Відповідно до вказаного документа звернення до суду третьої інстанції має мати винятковий характер і здійснюватись тільки у справах, які вже розглядались судами двох попередніх інстанцій. Крім того, підкреслюючи роль і значення суду третьої інстанції Комітет Міністрів рекомендує побудувати цю систему перегляду таким чином, щоб такий суд розглядав справи, які розвиватимуть право або сприятимуть однаковому тлумаченню закону.

Суд касаційної інстанції перевіряє правильність судового рішення в межах касаційної скарги і в той же час не має права виходити за межі заявлених позовних вимог в суді першої інстанції. В цьому контексті реформування процесуального законодавства має бути спрямовано на запровадження чітких критеріїв визначення безумовних підстав для скасування судового рішення.

Розділ 3 «Процесуальні наслідки розгляду справи судом касаційної інстанції» складається з двох підрозділів.

Підрозділ 3.1 «Процесуальні наслідки перегляду рішень судом касаційної інстанції»

Процесуальні наслідки реалізації права касаційного оскарження відображаються у актах правозастосування, якими є рішення та ухвали суду касаційної інстанції. В залежності від того, який акт є об'єктом оскарження будуть наступати різні процесуальні наслідки.

Найбільш вагомими наслідками розгляду касаційної скарги судом касаційної інстанції є право суду скасувати судові рішення і ухвалити нове рішення або змінити рішення, якщо застосовано закон, який не поширюється на ці правовідносини, чи не застосовано закон, який підлягає застосуванню (ст. 341 ЦПК України).

Реалізація таких повноважень суду касаційної інстанції можлива виключно у разі, якщо фактичні обставини справи встановлені судом, який розглядав справу по суті і не має необхідності додаткового зібрання і перевірки доказів. Вважаємо, безумовною підставою для скасування судового рішення і направлення на новий судовий розгляд справи у разі необхідності перевірки судових доказів, наданих особами, що не брали участі у розгляді справи судом, але суд вирішив питання про їх права та обов'язки.

У підрозділі 3.2 «Процесуальні наслідки перегляду ухвал судом касаційної інстанції»

Ухвали суду першої та апеляційної інстанцій можуть бути об'єктом касаційного оскарження, але процесуальні наслідки такого перегляду є значно вужчими ніж стосовно перегляду рішення суду. Це пояснюється тим, що ухвалою суду вирішуються питання процесуального характеру, такі як розгляд заявлених клопотань сторін про забезпечення доказів, забезпечення позову, залишення заяви без розгляду, закриття провадження у справі тощо. При цьому, ухвалою не вирішується справа по суті.

Дисертант обґрунтовує доцільність законодавчого закріплення повноваження суду касаційної інстанції стосовно визначення та направлення справи до суду належної юрисдикції при закритті провадження у справі або відмові у відкритті провадження у справі у зв'язку з тим, що справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало можливість вирішити важливу наукову задачу – обґрунтувати ряд наукових положень, сформулювати висновки і пропозиції, які мають теоретичне і практичне значення для вдосконалення нормативного регулювання касаційного оскарження судових рішень, правового статусу суду та учасників касаційного провадження цивільного процесу в Україні, зокрема:

1. Визначити понятійний апарат, який розкриває сутність реалізації права касаційного оскарження, процедуру перегляду судових рішень у касаційному провадженні. Існуючи в теорії цивільного процесу підходи щодо визначення поняття, сутності та значення касаційного провадження полягають в тому, що одні автори під касаційним провадженням розуміють стадію цивільного процесу, яка

передбачає перевірку законності судових рішень судами касаційної інстанції; інші зазначають, що касаційне провадження – це правозастосовчий цикл у якому здійснюється перевірка законності судових актів; треті вважають, що касаційне провадження це стадія цивільного процесу, яка врегульовує нормами цивільного процесуального права сукупність пов'язаних між собою процесуальних відносин, що виникають в суді касаційної інстанції; четверті, що касаційне провадження – це самостійна форма забезпечення однакового застосування законодавства судами першої та апеляційної інстанцій. Не спростовуючи наявні визначення касаційного провадження ми вважаємо, що всі вони позбавлені найголовнішої сутності, що такий вид провадження має бути ініційований суб'єктом права касаційного оскарження. Тож це дає можливість запропонувати наступне визначення касаційного провадження - це надзвичайний спосіб перегляду законності судових рішень судом касаційної інстанції, розпочатий суб'єктом права касаційного оскарження у порядку та строки, встановлені процесуальним законом.

2. Касаційне оскарження це гарантоване процесуальним законом право особи на звернення у порядку та строки, передбачені законом до суду касаційної інстанції з вимогою про скасування судового рішення у зв'язку з його незаконністю.

Характеризуючими ознаками касаційного оскарження є наступні: 1) право касаційного оскарження виникає з моменту проголошення судового рішення судом апеляційної інстанції; 2) право касаційного оскарження може бути реалізовано сторонами та іншими особами, які брали участь у розгляді справи, а також особами, які не брали участі у розгляді справи в разі вирішення судом питань про їх права, свободи чи обов'язки; 3) касаційне провадження може бути відкрито виключно за касаційною скаргою, форма і зміст якої має відповідати вимогам процесуального закону; 4) касаційна скарга подається у межах строків касаційного оскарження; 5) касаційне провадження здійснюється у належній процесуальній формі в межах повноважень суду касаційної інстанції; 6) процесуальні наслідки розгляду касаційної скарги фіксуються у процесуальних актах (рішеннях та ухвалах суду касаційної інстанції).

3. Досліджуючи питання становлення інституту касації в цивільному судочинстві України в історичній ретроспективі, ми дійшли висновку, що на різних історичних етапах розвитку процесуального законодавства цей спосіб перегляду судових рішень мав свої особливості і вважався надзвичайним, виключним видом провадження, оскільки міг бути реалізований лише за умов неправильного застосування судами першої чи апеляційної інстанцій норм матеріального права або порушенні норм процесуального права. Сучасні тенденції його розвитку потребують вирішення проблем щодо удосконалення процесуального статусу суб'єктів, наділених правом касаційного оскарження; більш чіткої регламентації об'єктів та строків касаційного оскарження; удосконалення процедури касаційного провадження.

4. Механізм реалізації права касаційного оскарження це діяльність суду та інших осіб, що брали участь у розгляді справи а також осіб, що не брали участь у розгляді справи але суд вирішив питання про їх права, свободи та обов'язки спрямована на захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, яка врегульована нормами цивільного процесуального законодавства що

встановлюють права та обов'язки суб'єктів цивільних процесуальних відносин з перевірки законності судових рішень, регламентують процедуру, за якою здійснюється ця діяльність та ухвалюються відповідні судові рішення.

Зміст механізму реалізації права касаційного оскарження складається з таких елементів: 1) наявності норм цивільного процесуального законодавства, яким встановлено процедуру касаційного провадження, визначено права та обов'язки суб'єктів цивільних процесуальних відносин на цьому етапі знаходження цивільної справи; 2) наявності суб'єкта права реалізації касаційного оскарження, наділеного процесуальною право- та дієдатністю; 3) наявності суб'єкта правозастосування, компетентного розглядати приватно-правові спору у порядку цивільного судочинства.

5. Розкриваючи зміст процесуального статусу суб'єктів права касаційного оскарження ми виходили з загальнотеоретичного уявлення, що ним є взаємообумовлені та взаємозалежні суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Суб'єктивне цивільне процесуальне право касаційного оскарження полягає у можливості особи діяти на власний розсуд в межах, визначених цивільним процесуальним законом та вимагати від суду касаційної інстанції здійснити один із способів захисту права. В той час, як юридичний процесуальний обов'язок це міра необхідної, найбільш розумної та доцільної поведінки суб'єктів касаційного провадження, яка сприяє реалізації права касаційного оскарження і забезпечена заходами процесуального примусу;

З метою удосконалення процесуального статусу осіб, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи чи інтереси при розгляді справи в касаційній інстанції мають набувати прав осіб, які беруть участь у справі, зокрема, мають право брати участь у розгляді справи з урахуванням положень частини першої статті 333 ЦПК, заявляти клопотання тощо. Тож пропонуємо ч.1 ст.324 ЦПК доповнити реченням наступного змісту: «Особи, які не брали участі у справі після їх звернення до суду з касаційною скаргою набувають процесуального статусу осіб, які беруть участь у справі»

6. Аналізуючи об'єкти оскарження в касаційному порядку нами встановлено, що ст. 324 ЦПК України недостатньо повно розкриває їх перелік. Ми вважаємо, що такі ухвали суду першої інстанції якими вирішуються питання відмови поновлення пропущеного процесуального строку, внесення виправлень у судові рішення, відмови ухвалити додаткове рішення або відмови про роз'яснення рішення суду також можуть бути оскаржені в касаційному порядку, адже за певних обставин це може бути єдиний спосіб захисту порушеного права і позбавляти сторону у його реалізації буде несправедливо.

7. Аналіз чинного цивільного процесуального законодавства та законодавства про судоустрій і статус суддів дає можливість зробити висновок, що змістом права на справедливий судовий розгляд є розгляд справи повноважним судом, тобто судом, який має на це компетенцію, встановлену в межах юрисдикції, визначеної процесуальним законом і законним складом суду, тобто складом суду, призначеним із додержанням вимог закону згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. Це по-перше і по-друге, розгляду цивільної

справи справедливим судом із застосуванням належної процедури, яка створена на підставі національного закону та відповідає міжнародним зобов'язанням держави, тобто з дотриманням цивільної процесуальної форми.

8. З'ясовуючи питання про межі судового втручання при реалізації права касаційного оскарження нами встановлено, що суд перевіряє правильність судового рішення в межах касаційної скарги і в той же час не має права виходити за межі заявлених позовних вимог в суді першої інстанції. Відсутність чітких критеріїв визначення безумовних підстав для скасування судового рішення, при наявності правила про неможливість скасування рішення з одних лише формальних міркувань фактично розширює повноваження суду касаційної інстанції і надає йому можливість у будь – якій цивільній справі виходити за межі касаційної скарги, що на нашу думку може становити загрозу захисту права в суді касаційної інстанції.

9. Розкриваючи питання про повноваження суду касаційної інстанції в світлі реалізації права касаційного оскарження нами встановлено, що проведення попереднього розгляду справи в режимі нарадчої кімнати, можливість розгляду справи без повідомлення осіб, які беруть участь у розгляді справи є суттєвим порушенням прав особи і може бути усунуте шляхом здійснення цих процесуальних дій у режимі відеоконференції; Аналіз цивільного процесуального законодавства та наукових позицій у суміжних процесуальних процедурах ми можемо виокремити характеризуючи ознаки участі у судовому засіданні у режимі відеоконференції: 1) відеоконференція - це особлива форма судового засідання; 2) провадження здійснюється дистанційно; 3)судовий розгляд справи відбувається в режимі реального часу; 4) судові засідання та відеозв'язок фіксуються технічними засобами відеозапису тощо. Виходячи з предмету нашого дослідження ми можемо зробити висновок, що з метою виконання завдань цивільного судочинства, особа має право брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Відповідні зміни мають бути внесені до ст. 333 ЦПК України.

10. Процесуальні наслідки реалізації права касаційного оскарження відображені у рішеннях та ухвалах суду касаційної інстанції, які мають бути оприлюднені за спеціальною процедурою «оголошення», яка за своєю сутністю передбачає можливість вільного ознайомлення з судовим рішенням не тільки на офіційному сайті суду, але й у друкованому виданні. З метою підвищення ефективності процедури оголошення судового рішення пропонуємо внести зміни до ст. 347 ЦПК.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Войтовський В.С. Повноваження суду касаційної інстанції у цивільному судочинстві / В.С. Войтовський // Судова апеляція.- 2013.- №2. – С. 102-106.
2. Войтовський В.С. Становлення інституту касації у цивільному судочинстві України / В.С. Войтовський // Адвокат.- 2014. №1. – С. 40-44.
3. Войтовський В.С. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції / В.С. Войтовський // Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія».- 2014.- вип. №1.-С. 81-92.
4. Войтовський В.С. Институт кассации в гражданском судопроизводстве Украины: исторический аспект / В.С. Войтовский// «Legea si Viata» (Республіка Молдова).- 2014.- №6/2 (270).- С. 27-31.
5. Войтовський В.С. Стадії касаційного провадження: теоретичні та практичні аспекти / В.С. Войтовський // Адвокат.- 2014.- №6.- С.27-31.
6. Войтовський В.С. Щодо поняття та суті касаційного оскарження. / В.С. Войтовський // Національна правова система в умовах формування європейського правового простору: матер. Міжнар. юридичної наук.-прак. Інтернет-конференції (м. Київ, 10.10.2012 р.) .-К: МЮНППК ., 2012. – С. 162-165.
7. Войтовський В.С. Підстави касаційного оскарження судових рішень у цивільному процесі. / В.С. Войтовський // «Актуальні проблеми теорії та практики нотаріального, цивільного, виконавчого процесів: співвідношення і взаємодія»: матер. Міжнар. наук. конф. (м. Київ, 21-22.02.2013 р.)- К.: ЦУЛ, 2013. – С. 48-51.
8. Войтовський В.С. Повноваження суду касаційної інстанції. / В.С. Войтовський // «Цивільне законодавство: система, міжгалузеві зв'язки, шляхи вдосконалення»: матер. Міжнар. наук. конф. (м. Київ, 25-26.04.2013р.)- К.: ТОВ «Білоцерковдрук», 2013. – С. 98-103.
9. Войтовський В.С. Реформування інституту касації у цивільному судочинстві України. / В.С. Войтовський // Актуальні питання права та правової держави: наукова дискусія: матер. Міжнар. юридичної наук.-прак. Інтернет-конференції «Актуальна юриспруденція»(м. Київ, 11.12.2013р.)-К.: МЮНППК, 2013. – С. 109-114.
10. Войтовський В.С. Структура касаційного провадження/ В.С. Войтовський // «Європейські стандарти захисту прав в цивільному судочинстві: випробування часом»: матер. Міжнародної наук.-прак. Конф.(м. Київ, 26.09.2014р.)-К.:ВД «Дакор», 2014.-С.67-70.

АНОТАЦІЯ

Войтовський В.С. Касаційне оскарження у цивільному процесі України. -
Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. - Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2017.

Дисертація присвячена актуальним теоретичним і практичним проблемам реалізації права касаційного оскарження в цивільному процесі України. Визначено етапи становлення та розвитку касаційного провадження. Надається визначення права касаційного оскарження, розкривається сутність касаційного провадження, його характеризуючи ознаки.

Визначено поняття механізму реалізації права касаційного оскарження, під яким слід розуміти комплексну взаємодіючу систему прав, обов'язків та діяльність суду та учасників процесу, врегульовану нормами цивільного процесуального законодавства з метою перевірки неправильності застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Досліджено коло суб'єктів, що наділені правом касаційного оскарження, проаналізовано їх процесуальні права та обов'язки. Встановлено та дано характеристику об'єктів оскарження у касаційному провадженні.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій щодо праворозуміння, вдосконалення чинного процесуального законодавства та практики його застосування.

Ключові слова: цивільний процес, право касаційного оскарження, касаційне провадження, суб'єкти права касаційного оскарження, судові рішення, рішення суду, ухвала суду, повноваження суду касаційної інстанції, стадії, становлення інституту касації, межі розгляду справи судом.

АННОТАЦІЯ

Войтовский В.С. Кассационное обжалование в гражданском процессе Украины.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право, международное частное право. – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко. Министерство образования и науки Украины. – Киев, 2017.

Диссертация посвящена актуальным теоретическим и практическим проблемам реализации права кассационного обжалования в гражданском процессе Украины. Автор рассматривает становление института кассации в исторической ретроспективе и приходит к выводу, что на всех исторических этапах кассация считалась исключительным способом пересмотра судебного решения. Сравнивая суть и значение института кассации на различных исторических этапах своего развития автор приходит к выводу, что имеются существенные отличия в содержании, субъектном составе круга лиц, наделенных правом кассационного обжалования, объектах обжалования и даже судебных органах, наделенных полномочиями рассматривать кассационные жалобы держания.

Проведен анализ понятийного аппарата, которым раскрывается сущность пересмотра решений в кассационном порядке. Автор предложил следующее понятие кассационного производства – это особый способ пересмотра законности судебного решения судом кассационной инстанции, инициированный субъектом права кассационного обжалования в порядке и сроки, установленные процессуальным законом.

Проведен анализ существующих в теории гражданского процесса определений понятия кассационное обжалование и сделан вывод о том, что это гарантированное процессуальным законом право лица на обращение в порядке и установленные сроки, предусмотренные законом в суд кассационной инстанции с требованием об отмене судебного решения в связи с его незаконностью.

В результате проведенного исследования автор приходит к выводу о том, что для реализации права кассационного обжалования необходимо наличие следующих факторов: 1) наличие у лица права на обращение в суд кассационной инстанции; 2) наличие надлежащего объекта обжалования, которыми могут быть решения суда и определения суда первой инстанции после их пересмотра судом апелляционной инстанции, а также решения и определения суда апелляционной инстанции; 3) наличие оснований для кассационного обжалования в виде неправильного применения норм материального права или нарушение норм процессуального права.

Исследованы особенности реализации права кассационного обжалования лицами, которые не были участниками судебного рассмотрения, но суд разрешил вопросы о их правах и обязанностях. Аргументирован вывод о недостаточном правовом регулировании объема их прав и обязанностей. Такие лица существенно ограничены в процессуальных возможностях защиты своих нарушенных прав. Из этого следует о необходимости закрепления на уровне процессуального закона об обязательной отмене судебного решения в случае присутствия данного субъекта обжалования.

В результате проведенного исследования сформулирован ряд выводов, предложений и рекомендаций относительно правопонимания, усовершенствования действующего законодательства и практики его применения.

Ключевые слова: гражданский процесс, право кассационного обжалования, кассационное производство, субъекты права кассационного обжалования, судебные решения, решения суда, определения суда, полномочия суда кассационной инстанции, стадии, становление института кассации.

SUMMARY

Voytovskyy V.S. Appeal in civil proceedings Ukraine. - manuscript.

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.03 - civil law and civil procedure; family law; international private law. - Taras Shevchenko National University of Kyiv. Ministry of Education and Science of Ukraine. - Kyiv, 2017.

The thesis is devoted to actual theoretical and practical problems of the right appeal in a civil proceeding Ukraine. The stages of formation and development appeal. Available eligibility appeal, reveals the essence of any appeal, describing its features.

The concept of the mechanism of the right appeal, by which should be understood as a complex interacting system of rights, duties and activities of the Court and the actors governed by civil procedural law to check the wrong application of the norms of substantive law or procedural violations.

Investigated the range of subjects that are entitled to appeal, analyzed their procedural rights and obligations. Established and given the characteristics of the object of appeal in cassation proceedings.

As a result the study formulated a number of conclusions, proposals and recommendations on thinking, improving existing procedural legislation and practice.

Key words: civil procedure, law appeal, cassation proceedings entities appeal, judicial decisions, judgments, court order, the powers of the court of cassation, the stage of establishing the institute appeal, the boundaries of the case by the court.